

४ कोटी वृक्षारोपण कार्यक्रमांतर्गत उद्दिष्ट व साध्य व
त्याअनुषंगाने सन २०१८ मधील वृक्ष लागवडीबाबत
नियोजन व पूर्वतयारी ...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र.१५१/१६/आस्था-२

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक : २१ ऑगस्ट, २०१७.

वाचा : १) शासनाचे समक्रमांकाचे दि.२७ एप्रिल, २०१६ चे परिपत्रक.

२) शासनाचे समक्रमांकाचे दि.२१ नोव्हेंबर, २०१६ चे परिपत्रक.

परिपत्रक :-

हरित महाराष्ट्राचा संकल्प साकार करणे आणि राज्याचे वृक्षाच्छादन २० टक्के वरून ३३ टक्के पर्यंत नेण्याचा भाग म्हणून येत्या ३ वर्षात ५० कोटी वृक्ष लागवडीचा शासनाने निर्धार केला आहे. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाच्या अधिपत्याखाली कार्यरत असलेल्या कार्यालये, विद्यापीठे, महाविद्यालये, संशोधन संस्था इत्यादी ठिकाणी वृक्ष लागवड करणे शक्य आहे. यासंदर्भात संदर्भाधीन परिपत्रकान्वये सविस्तर सूचना यापूर्वीच देण्यात आलेल्या आहेत. पर्यावरण संतुलित आणि हिरवाईने समृद्ध महाराष्ट्र घडविण्यासाठी आणि त्यातून दुष्काळ आणि पाण्याचे दुर्भिक्ष यावर मात करण्यासाठी एकत्रितपणे आणि एकजिनसीपणाने काम करून वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी सर्वांचे सहकार्य अपेक्षित आहे.

उच्च व तंत्र शिक्षण विभागास सन २०१७-१८ या वर्षासाठी निर्धारित करण्यात आलेल्या एकूण १,८७,५०० इतक्या वृक्ष लागवडीपैकी प्रत्यक्षात ५१,१८० वृक्षांची लागवड करण्यात आली. विभागास दिलेल्या उद्दिष्टानुसार वृक्ष लागवडीची साध्य टक्केवारी २७.३० टक्के आहे. सन २०१८ मध्ये ६.२५ लाख वृक्ष लागवडीचे ठरवून देण्यात आलेले उद्दिष्ट पूर्णपणे साध्य होण्याच्या दृष्टीने आपण आतापासूनच आवश्यक ती तयारी करावी. तसेच विभागाचे वृक्षारोपणातील योगदान योग्य पद्धतीने प्रतिबिंबित होण्यासाठी वन विभागाच्या संकेतस्थळावर दिलेल्या विहित कालमर्यादेत आवश्यक माहिती भरण्याची दक्षता घ्यावी.

वृक्षारोपणाच्या कार्यक्रमाचा सूक्ष्म आराखडा तयार करणे, त्या त्या वर्षातील वृक्ष लागवडीसाठी वृक्षांची निवड करून अक्षांश व रेखांशासह सुयोग्य स्थळांची निश्चिती करणे, निकषाप्रमाणे खड्डे तयार करणे, जून-जुलै मधील वृक्ष लागवड, वृक्ष लागवडीचा प्रत्यक्षदर्शी अहवाल (Real Time Reporting) आणि अंतिमतः संगोपन या विषयी शासन निर्णयात विहित केलेल्या कार्यपद्धतीप्रमाणे दिलेल्या कालमर्यादेत कार्यवाही करावी. तसेच ह्याबाबतची माहिती विहित विवरणपत्रात प्रधान मुख्य संरक्षक (वनबल प्रमुख), नागपूर व सचिव (वने) यांना पाठविण्यात यावी. तसेच अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांना उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाची माहिती स्वतंत्रपणे पाठवावी.

वृक्षारोपणाचा दृश्य परिणाम दिसून येण्यासाठी, संवर्धन, पाणीपुरवठा, जनावरांपासून रोपांचे संरक्षणासाठी जैविक किवा तारांचे/प्लॅस्टीक कुंपण, कायम स्वरूपी देखभाल, निगा, जोपासना व संगोपन इत्यादी कामांचा नियोजन आराखडा तयार करावा व त्यानुसार कार्यवाही करावी. तसेच या वृक्षाचे जिवंत राहण्याचे प्रमाण (Survival rate) किमान ८० टक्के ते ९० टक्के राहणेबाबत काळजी घ्यावी.

या कार्यक्रमांतर्गत होणारा खर्च मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यात यावा. तसेच आवश्यक तेथे सी.एस.आर.फंडातून तरतूद उपलब्ध करून घ्यावी. जिथे निधीची अडचण असेल त्या ठिकाणी वन व सामाजिक वनीकरण विभागांमार्फत मोफत रोपे देण्याचा प्रयत्न केला जाईल. त्याबाबतची आवश्यक ती नोंद आणि लेखा इत्यादीबाबत रोपे उपलब्ध करून घेणारा विभाग व रोपे उपलब्ध करून देणारा विभाग अशा दोन्ही विभागांमार्फत ठेवण्यात यावी.

सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०८२११२४४१०४५०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(पा.म.ताकटे)

उपसचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

प्रति,

- १) अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे स्वीय सहाय्यक,
- २) सहसचिव (विद्यापीठ शिक्षण), उप सचिव (महाविद्यालयीन शिक्षण / तंत्रशिक्षण / कला / ग्रंथालये)
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
- ३) कुलगुरु, सर्व अकृषिक विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख / महाविद्यालय प्रमुख यांना शासन परिपत्रकाची प्रत, त्यांच्या स्तरावरून स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
- ४) संचालक (उच्चशिक्षण / तंत्रशिक्षण / कला / ग्रंथालय), महाराष्ट्र राज्य, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख / महाविद्यालय प्रमुख यांना शासन परिपत्रकाची प्रत, त्यांच्या स्तरावरून स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
- ५) निवडनस्ती / आस्था-२.

*****